

Domoljub

V Ljubljani 6. maja 1942-XX

55 - Štev. 19

Cvetoci maj

V ogledalu

Pod tem naslovom in na tem mestu bi radi prinašali nekaj misli, ki naj bi v vsakem našem bralcu s božjo pomočjo obudile hrepenenje po popolnosti duše in srca. Te misli naj bi bile nekako ogledalo, v katerem bi vsakdo lahko videl in spoznal, kakšen prav za prav je, da bi mu s tem bilo olajšano dvigniti se do popolnejšega življenja. Začetek vse modrosti je namreč: samega sebe spoznavati. In kdaj je bil čas za tako splošno prizadevanje bolj primeren in pripraven kakor je dandanes, ko nam zmeda današnjih dni od vseh strani kar križi na ušesa, da je hudo, ki nas tepe nastalo iz pomanjkljivega duhovnega življenja tudi krščanskih ljudi. Misli so povzete po slovetem nemškem župniku dr. Janezu Hirscherju in naj bi med našim slovenskim ljudstvom obrodile svoj slati sad.

Ne brez ljubezni!

Hudo pereča naloga današnjih dni leži na katoliških kristjanih, zlasti nad nami Slovenci. Treba je bolj ko kdaj braniti krščanstvo in cerkev. Gre za vero našo. Tudi ti, prijatelj, skrbno paziš na verskega sovražnika. Kjerkoli bi se krivi nauk vtihotal, paziš, nanj opozarjaš ter ga spretno in ognjevitno pobijaš. Vsaj tako bi moralo biti, čeprav — žal — ni povsod tako. Taka čuječnost med zavednimi katoliškimi kristjani je hvale vredna, goreči boj, ki ga biješ, je potreben in zaslužen. Kdo bi zatisnil oči, ko se bliža nevarnost, ko hočejo tvojim bratom s silo vzeti resnico?

Bojevniki, ki ima to pred očmi, je pa v nevarnosti, da sam sebe zgreši, da sebe premalo opazuje. Zato pa naj mu tole ogledalo pomaga varovati se. Ko skrbno paziš, ali se za sladkimi in gladkimi besedami morebiti ne skriva kaka zmota, ki bi se rada vtihotala, si v nevarnosti, da bi se ti zlahka, ne da bi opazil, utegnila izviti iz tvojega srca ljubezen, ki vse veruje in vse upa. Tvoje srce lahko polagoma izgubi svojo naravno dobrodušnost ter postane sumnjivo. Grozi ti nevarnost, ko boš z besedo pobijal krive preroke, da pomalem začneš hrepeneti, ne da bi jih pridobil, marveč, da bi jih v očeh sveta premagal. V človekovem srcu namreč se v takih trenutkih kaj rada, kakor vojakom v boju, poraja nekaka trpkost, ki v njo vedno bolj toneš, čimbolj se bojuješ. Človek misli, da narašča njegova vnema za dobro, je pa morebiti le notranja sovražnost.

Kolikrat se človeku dogodi: Čim ognjevitje so njegove besede in čim bolj jih ljudje odobravajo, tem bolj človeka prevzema občutek duševne premoči ter želja po nasprotnikovem ponižanju. Človek postane častihlepen in ponosen na zmago. To pa je napak in človeku ni v blagor.

Najhuje je to, da vsega tega človek sam na sebi niti ne opazi, tudi drugi ljudje ne vidijo v tem nič hudega, ker vidijo le vidno gorečnost, ki je pravična in sveta.

Da se ta notranji sovražnik ne pritakne tvojemu plemenitemu delu, glej, da boš pobijal, še bolj vneto ko doslej, zmoto, da pa boš nasprotnika krščansko ljubil, ga skušal pridobiti in za njegovo spreobrnjenje in za spreobrnjenje vseh, ki razširjajo pogubne krive nauke, gorečo molil!

Če boš tako delal, se ti ne bo treba bati, da bi tvoja duhovna podoba v ogledalu kdaj postala smaličena. Hkrati pa boš klical božji blagoslov na svoje delo in na vse svoje rojake.

RAZGLED PO SVETU

Velika porazila

V Afriki je prevelikih porazov. Na novo vzame v tobo vojske. Naše vojske so izgubile pomembna mesta. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

V predhodnem številu smo pisali o veliki porazi naših vojsk. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske. V Italiji so se mi vojske.

Vemška gospodarske obrtnice preurejajo

Vemška gospodarske obrtnice preurejajo. Vemška gospodarske obrtnice preurejajo. Vemška gospodarske obrtnice preurejajo.

Varnostne ukrepe v Ameriki

Varnostne ukrepe v Ameriki. Varnostne ukrepe v Ameriki. Varnostne ukrepe v Ameriki.

Tornado v Argentini

Tornado v Argentini. Tornado v Argentini. Tornado v Argentini.

Kritika povzemanje privedka v Evropi

Kritika povzemanje privedka v Evropi. Kritika povzemanje privedka v Evropi. Kritika povzemanje privedka v Evropi.

...na leto 1943. ...na leto 1943. ...na leto 1943.

Kot se je podi pod vrtom

Kot se je podi pod vrtom. Kot se je podi pod vrtom. Kot se je podi pod vrtom.

Dane in Hitler sta v svojih spremetih. Dane in Hitler sta v svojih spremetih. Dane in Hitler sta v svojih spremetih.

30. preizkusitev v malo mrt ob nedavnem. 30. preizkusitev v malo mrt ob nedavnem. 30. preizkusitev v malo mrt ob nedavnem.

Baden je 8.000. Baden je 8.000. Baden je 8.000.

V Nizozemski je mrt. V Nizozemski je mrt. V Nizozemski je mrt.

Agostini je mrt. Agostini je mrt. Agostini je mrt.

33. let. 33. let. 33. let.

Več. Več. Več.

Minova. Minova. Minova.

V. V. V.

4.000. 4.000. 4.000.

V. V. V.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

10. 10. 10.

ZGODBICE

"Kako sem se spremenila?"

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

7. ...7. ...7.

Kaj je NOVEGA

Šmarnice »Naša gospa presv. Srca«

Izšlo so letošnje šmarnice, majski govori, ki jih je letos izdal Odbor za obhajanje devetih prvih petkov pod pomembnim naslovom Naša Gospa Presvetege Srca. Tako se tudi ti majski govori vključujejo skladno v vsenarodni slovenski misijon, v splošno češčenje Presvetege Srca Jezusovega, ki ga slovenski katoličani opravljajo na pobudo in željo svojega nadpastirja z namenom, da se naše duše obrnejo k Bogu, da se potem tudi Bog obrne k nam v milosti in dobroti.

Lepa misel je bila povezati letošnjo Marijino pobožnost s pobožnostjo k Jezusovemu Srcu, kajti tako sovpadata obe pobožnosti v en sam cilj: »Naša ljuba Gospa presvetege Srca, izprosi nam to milost, da bomo zvesti v ljubezni do presvetege Srca Jezusovega in postali deležni njegovih obljub!«

Srce Jezusovo nas uči ljubiti, ljubiti se med seboj, odpustiti in deliti usmiljenje. Le v češčenju presvetege Srca se bo prenovil svet, od njega pričakujemo obnovo človeštva, narodov, družin in posameznikov, ono je kralj miru in vir življenja in svetlosti. Njegova želja je — apostolsko delo oznanjevanja sv. evangelija po vsem svetu, pa tudi med nami samimi v apostolatu molitve in žrtve.

Knjiga sama je lep zbornik razprav o osnovah katoliškega verovanja in življenja v zvezi z Marijo, posrednico božje milosti, našo priprošnjo v potrebah in češčenju presv. Srca in ima veliko vrednost v okvirju vsenarodne molitve za zemsko in večno srečo pripadnikov našega rodu.

Te šmarnice so tako lepa dušna paša, da jih pripravljamo, da si jih nabavi vsaka krščanska družina! Šmarnice naj bodo zbrana priprava za posvetitev družin presv. Srcu Jezusovemu.

Knjiga stane le 10 lir.

Priporočite se za knjigo v domačem župnišču ali pa jo naročite naravnost na:

Priljubljeni odbor devetih prvih petkov, Ljubljana, Miklošičeva 7 (Prosvečna zveza).

Na istih naslovih lahko dobite tudi slike presv. Srca Jezusovega, ki so še vedno v zalogi, zato jih tudi naročite bodisi za spomin na velike pobožnosti, bodisi za posvetitev družin.

Sejmi za plemensko govejo živino v Kočevju preloženi

Napovedani sejmi za plemensko živino v Kočevju, ki bi morali biti v dneh od 5. do 8. maja, so preloženi na dneve, ki bodo določeni pozneje.

*

d Za škofijskega duhovnega svetnika je imenovan g. Jožef Pravhar, župnik v Loškem potoku. Čestitamo!

d Iz Ribnice v Kočevje se je preselilo okrajno cestno nadzorstvo.

d Lastniki radijskih aparatov, ki so predložili prošnjo, da bi bili izvzeti dolžnosti oddaje svojih aparatov, lahko počakajo z oddajo aparatov do 10. maja.

d 50 letnico obstoja slavi letos cerkniško sodišče. Obsega delokrog cerkniške, rakovske, begunjske in sv. viške občine.

d Nabavljalna zadruga državnih uslužbencev v Ljubljani je imela lani 5 milijonov 129.000 lir denarnega prometa.

d Novi vozni red, veljaven od 4. maja 1942 za vse železniške in avtobusne proge v Ljubljanski pokrajini je izšel in se dobi v trafikah. Stane 1 lro.

d Lastovke so se začele vračati z daljnega juga v našo domovino. Videli smo jih tudi v Ljubljani in okolici, vendar jih ni prišlo še toliko, kakor navadno.

d Iz Ducejevega sklada sta prejela po 600 lir nagrade ob priliki rojstva dvojčkov Sterle Franc in Ivana iz Poljan pri Starem trgu in Čučnik Jožef in Jožeta iz Orehova pri Kostanjevici.

d Te dni je prvič obiskal Vatikan japonski poslanik min. Harada. Ta prvi obisk so posneli za

film, ki ga pripravljajo za 25. škofijski jubilej pa-peža Pija XII.

d Omejitve razsvetljave v cerkvah. Italijanski škofje so določili, da se po vseh italijanskih cerkvah omeji predpisano število sveč. Pri slovesnih mašah se bodo lahko oddale uporabne štiri sveče z električno lučjo in dve voščeni sveči. Pri izpostavljanju sv. Hostije bodo gorele štiri voščene sveče in 8 električnih. Pri izpostavljanju monštrance štiri voščene sveče in osem z električno lučjo.

d Opozorilo radijskim naročnikom. Obveščamo radijske naročnike, da morajo za mesec april brez-pogojno poravnati radijsko naročnino vsi naročniki. Naročnino za prihodnji mesec maj morajo plačati vsi tisti, ki so vložili prošnje na Kr. Kvesturo ali okrajna načelstva, ne glede na izid prošnje. V naslednjih mesecih pa bodo dolžni plačevati radijsko naročnino samo naročniki, ki bodo prejeli dovoljenja.

Starostna doba za pokojnino rudarjem znižana od 60 na 55 let. Predsednik zveze rudarskih delavcev se je oglašil pri Duceju in mu poročal o prečitih vprašanih rudarskega delavstva. Duce je izročil vzel na znanje in odredil, da morajo rudarska podjetja, katerih delavnost je danes bolj potrebna kakor kdaj koli prej, posebej posvečati izredno skrb delavstvu in naj zato grade čim-več zdravih stanovanj, ustanavljajo skupne delavske obednice in naj poskrbe tudi za zdravo za-bavo delavstva ob prostem času. Končno se od-ločil Duce, da se zniža starostna doba, po kateri dobi rudar pravico na pokojnino od 60 let na 55 let. Določene so bile tudi posebne nagrade za najbolj prizadevne rudarje. Te nagrade bodo raz-deljevali vsako leto na dan sv. Barbare, zaščitnice rudarjev.

d Z dežnikom nad poročenco. V neki fari pri Ferrari se je v tamošnji župni cerkvi med poro-čnim obredom nenadoma pojavilo pred oltarjem čvrsto dekle z dežnikom v roki ter je brez ovinkov začela udarjati po ženinu in nevesti. Duhov-nik je prekinil poročni obred, dokler niso od-stranili hude ženske iz cerkve. Pred cerkvijo se je tepež ponovil, dokler se niso svatje z novo-poročencema zatekli v pripravljene avtomobile in se tako rešili užitane device.

d Z vodovodnimi gradbenimi deli so pričeli na Bregu pri Ribnici. Vodovod bodo napeljali tudi v Otavice, ko bodo odprli novo zajetje v Ravnem dolu.

d Delavske pokojnine. Po nalogu Zavoda za socialno skrbstvo, oddelek za gorško pokrajino, so bile na narodni praznik 21. aprila med delavce in delavke, ki so dosegli od zakona določeno starost, razdeljene pokojninske knjižice, na podlagi katerih bo vsak mesečno dobival predpisano po-kojnino. V mestu je bilo razdeljenih 40 knjižic med delavce, 56 knjižic pa med delavce. V podeželskih občinah je dobilo delavsko pokojnino 116 oseb. Razdelitev teh pokojninskih knjižic, ki se je iz-vršila tudi po ostalih pokrajinah v državi, doka-zuje, da je socialna pomoč sedanjega režima de-janska in ustvarjajoča. V delu osiveli delavci in delavke ne bodo v zaskrbljenosti gledali v bo-dočnost, ko ne bodo imeli več lastnega zaslužka, saj bodo s skromno pokojnino lahko mirno preži-veli svoje zadnje dneve in leta. Dne 21. aprila se obenem s spominom na ustanovitev večnega me-sta, z rojstvom Rima, obeh tudi praznik dela. Zato je razdeljevanje pokojninskih knjižic na ta dan najbolj primerno, kajti s tem se najlepše po-častji in nagradi delo.

d Sestanek učiteljev in prijateljev latinščine je bil te dni v Rimu. Navzoč je bil tudi prosvetni minister Bottai. Razprave so se sukale veči-noma okrog načinov, kako naj bi v srednjih šolah poučevali latinščino, da bi dosegli večje uspehe.

d Blagovni promet na Donavi, ki je že prosta ledu, so te dni obnovili.

d Sedemdesetletje je daroval svojo kri pri pre-nosu krvi v prid bolnemu delavcu 76letni duhov-nik don Francesco Cirino v Neaplju, in sicer ob praznovanju svoje zlate maše.

d 7183 počitniških kolonij, od teh 85 trajnih, bo v Italiji v prihodnjem poletju. V teh kolonijah bo prostora za 1.013.688 otrok.

d Policijska ura v Splitu traja sedaj od 7 zvečer do 6 zjutraj.

d 5340,3 stotov mesa je bilo razdeljenega v Ljubljanski pokrajini po uradnem poročilu; od tega je vojaštvo prejelo 1335,9 stotov, prebivalstva pa 4004,4 stotov mesa.

d Zbiranje volne. Ob koncu aprila se je pri-čelo v vsej Italiji zbiranje volne in volnenih pred-metov. V Rimu so na velikih trgih postavili v označeni namen šotore Rdečega križa, kamor pri-

NOVI GROBOVI

Na Prevaljah je umrl za kapjo 74 letni čev-ljarski mojster Luka Sirev. — Pri Borovljah je odšla v večnost gostilničarka in posestnica 53-letna Josipina Šnicarjeva. — V Zatonu pri Krškem je odšla v večnost znana gostilničarka 50-letna Marija Vantčeva. — Na robu briških gričev je mirno v Gospodu zaspala dobra mati 96 letna Ana Skolaris, pri Sv. Lovrencu pa 85-letni posestnik Franc Kocijančič. — V Kranju je umrl Franc Jamnik, posestnik in mesar, v Mengšu pa je umrla Marija Golob, žena tovar-narja kisa. — V Trzinu so v zadnjem času umrli: 82 letna vdova Ivana Kogoj, 65 letni mojster v bombažni predilnici Alojzij Knific, 79 letna vdo-va po čevljarju Jožefa Meršolj, 84 letni pokleni lovec Kristijan Ahačič, 78 letna trgovka in hišna posestnica Julijana Engelsberger, vdova Ranthar-ek roj. Malli, iz znane družine Malli v Trzinu (industrija usnja). — V Radovljici je umrl 37-letni brivski pomočnik Ivan Kunčič. — Na Vev-čah brivski pomočnik Joško Zupančič. — V Dolu pri Ljubljani je zapustil solžno dolino šolski upravitelj Josip Reich. — Na graščini pri Dom-žalah je umrla Marija Hipolita baronica Lich-tenbergova, po rodu baronica Apfaltrernova. — V Dravljah je v 78. letu svojega življenja za-pustila ta svet Marija Ferjantič, po domače Pu-karjeva Manca iz Poljan pri St. Vidu. — Po dol-gi in mučni bolezni se je v Sp. Logu pri Kočev-ju preselila v nebeško domovino v 65. letu sta-rosti dobra Verderberjeva mama Neža r. Kajfež iz Vrta ob Kolpi. Pokojnica je bila globoko ver-na. V njeno hišo so prihajali samo katoliški listi. Dasi boleehna, se ni strajala dolge in strme poti v župno cerkev k službi božji in k sv. zakra-mentom. Svojih 9 otrok je skrbno vzgojila. Za siromaka in gospoda je imela prijazno besede in darežljivo roko. — V Ljubljani so zapustili solžno dolino: Ivanka Tavčar vdova Mrak roj. Verbič, upokojenec tobačne tovarne Matevž Jo-kovec, pekovski mojster Franc Posavec, poštna uradnica v p. Marija Windischer, zobozdravnik Srečko Puher, Ema Perovšek roj. Bah, in sopro-ga gimnazijskega ravnatelja Marija Kadunec. — Naj počivajo v miru! Preostale tolaži Bog!

našajo skupine dijakov nabrane volnene predmete. Odziv prebivalstva je dober.

d Huda pomota trgovske pomočnice. V neki rimski trgovini je prodajalka, ko je stregla kupcu, obenem z blagom zamotala v zavoj tudi 1300 lir, namenjeni glavni blagajni dotične trgovine, kar so se le naknadno opazili. Tisti kupec lir še ni vrnil.

d Paketi za druge pokrajine v Italiji in za Hrvaško se izročajo pri carinskem oddelku pošte Ljubljana 2 (na kolodvoru) ob delavnikih od 8 do 11.30.

d Na stopnicah je padla in se močno pobila na glavi 42 letna Tončka Brčan iz Ljubljane. — Močno si je porazal prste desnice 29 letni ljubljanski kolar Miha Zibelnik. — Na cesti je padla in si zlomila nogo 17 letna hči pekovskega mojstra Slava Lilek.

d Pristojna oblast je zasilila in zaprla pro-dajalca Corba Ivana iz Avezzana pri Teonu, ker se je izkazalo, da je prodajal sveče, ki jih je sam kupil po 6 lir, kar po 80 lir komad.

d Za družine v vojni padlih letalcev je določil Duce 290.000 lir.

d Odlični italijanski glasbenik Augusto Righet-ti je umrl te dni v Rimu.

d Pri avtomobilski nesreči v bojnem območju je padel 13. marca letalski pilot Edvard Krapež, doma iz črnovrških hribov.

d Še nekaj nezgod. Na hrbet je padel težek zakoj 51 letnega železničarja Jožefa Habjančiča v Ljubljani; ima nalomljeno hrbenico. — Nevarno si je priprle z vrati prste desnice 20 letna Frančiška Zagar s Krke. — Pri skoku si je zlomil nogo 37 letni mizar Ivan Mrzlikar iz Ljubljane. — Zid se je podrl na 29 letnega Franca Klavarija iz Horjula in mu zlomil nogo. — Z ljubljanskega tram-vaja je prežgal skočila posestnikova žena Marija Kastelic iz Trebnjega in si pri padcu zlomila desnico. — Na ljubljanskem Gruberjevem nabrežju se je s kotlarij po strmem bregu v vodno strugo 13 letni Silvo Travnik. Zlomil si je nogo. Še dobro, da ni utonil.

d Pod kolesa je prišel karabinier Domenice Careta, ki se je iz Rovinja namenil domov na kratek dopust. Ko je skočil na vlak, mu je na stopnici spodrsnilo. Je odletel in zdrknul pod kolesa, ki so ga razmrcvarila.

NAŠI VELIKI MOŽJE

France Malavašič

d Nesreča ne počiva. Pri delu v vinogradu se je nevarno sunil s kolom v oko Bruno Jurgelič, 14letni posestnikov sin iz št. Ruperta. — Vrata so se zvrnila na triletnega trgovčevega sina z Vrhniko, Ferdinanda Sinkovca; fant ima zlomljeno ključnico. — Z voza, visoko naloženega s snegom, je padel 70letni posestnik in gostilničar Alojzij Grim iz Metlike. Dobil je zunanjo poškodbo, zlomil si je roko v ramenu. — V kandijsko bolnišnico usmiljenih bratov so pripeljali 32letnega posestnika Jožefa Žukovca iz Pluske v občini Trebnje. Mož se je z delavci vračal iz vinograda na Medvedjeku. V hosti so našli nekaj razstreliva, s katerim so tako neprevidno ravнали, da je eksplodiralo. Eksplozija je najhuje poškodovala Žukovca, ki ima težje poškodbe na nogah, ostali pa so dobili lažje poškodbe.

Okrog sosedov

• Po nerodnosti je zavozil s kolesom v avto 52letni mariborski delavec Karel Šuler. Obležal je s hudimi ranami na glavi in z notranjimi poškodbami. — Čez stopnišče je padla in si polomila roki 67letna Mariborčanka Jožefa Kokotova.

• Te dni so izročili svojemu namenu strokovno šolo za mlade rudarje v Trbovljah.

• Poglavitnik je izdal naredbo, po kateri se nameščeni javnih in zasebnih gospodarskih podjetij brez ozira na njihov položaj lahko začasno dodeli drugim javnim in zasebnim podjetjem. Odpovedi so nemogoče.

• 80letnico je praznoval v Trbovljah upokojeni rudniški upravitelj inž. Filip Krasnik. Po rodu je iz Pliberka.

• Obvezno sajenje tobaka so uvedli v nekatere okraje v Srbiji.

• Kruh so hoteli podražiti peki v Belgradu. Komiser za nadzorstvo nad cenami in mezdami je povisok odklonil. Pač pa bodo pocenili moko na 225 din za kilogram.

• Prodajo vseh zalog žita in moke je prepovedala hrvatska vlada. Zasebniki lahko obdržijo proti izročitvi krušne karte po 34, težki delavci pa po 76 kg moke.

• V vojnem ujetništvu v Nürnbergu je te dni umrl inženirski general v pokoju Jovan Veselinovič, star 60 let. Udeležil se je vseh vojn od leta 1912 dalje.

• Prostovoljci za oborožene planinske skupine SS se lahko javijo v maju pri orožništvu v Dravogradu, v Kranju, v Radovljici, na Bledu in seveda tudi v Celovcu.

• Cene dopisnicam so povisali s 1. aprilom v Srbiji od 1 na 1.50 dinarjev.

• Ribarsko društvo v Oderbergu v Nemčiji je dovolilo vsem vojakom, ki prihajajo na dopust v domače kraje, brezplačno loviti ribe v vodah, ki jih ima društvo v zakupu.

• Obvezno delovno službo bodo nastopili v bližajočih se počitnicah vsi dijaki in dijakinje zadnjih dveh letnikov berlinskih srednjih šol. Služba bo trajala tri tedne. Delali bodo v tovarnah, zavodih in drugod proti plačilu dveh mark na dan. Dijakinje bodo pritegnjene k delu samo v starosti nad 15 let.

• 2500 dijakov se hrani v Belgradu v raznih kuhinjah, ki jih vodijo javne ustanove.

• 260.000 dinarjev in 100 m drv je kruškeva občina v Srbiji razdelila med najrevnejše sloje svojega področja.

• 100 kopaliških sobic bo imelo novo veliko mestno kopališče v hrvatskem Osijeku.

• Posebno gimnazijo bodo začeli v kratkem graditi za nemške diake v Zagrebu.

• 263 milijonov dinarjev izdatkov obsega proračunski osnutek belgrajske mestne občine.

• Zdravstvena služba na Hrvaškem. V okviru letošnjega pomladanskega velesejma je letos v Zagrebu tudi zdravstvena razstava. Iz podatkov, ki jih ob tej priliki objavlja vodstvo hrvaške zdravstvene službe, je razvidno, da znaša mestno prebivalstvo na Hrvaškem 11%, kmečko pa 89% vsega prebivalstva. Od tega števila odpade na mestno

Pomembni književnik, ocenjevalec, pesnik in prevajalec Franc Malavašič je bil doma iz Ljubljane. Tukaj je tudi obiskoval skoraj vse svoje šole: višjo ljudsko šolo, ki se je takrat imenovala normalna, šest razredov gimnazije, dva razreda modroslova (to je današnji sedmi in osmi gimnazijski razredi) in na liceju, na šoli, ki je bila podobna današnjemu vseučilišču, je hodil v različne tečaje, kakor: k znanemu frančiškcu Metelku v slovenske tečaje, dalje je obiskoval naravoslovni, vzgojeslovni in pozneje, ko se je vrnil iz Gradca, kjer je študiral pravoslovje, še medicinsko-kirurški tečaj. Tako je študiral mnogo stvari, a nobene temeljito in nobenega stalnega poklica tudi v resnici ni opravljal v svojem življenju. Dasi je dobil diplomu za ranocelniško prakso, vendarle tudi tega poklica ni opravljal v Ljubljani, marveč je tu vse od leta 1843 dalje, ko se je v Ljubljani po študijah za stalno naselil, živel večinoma le kot prevajalec bodisi uradnih stvari ali pa leposlovni in znanstvenih del. Vse to je opravljal v Ljubljani ravno dvajset let, ker je leta 1863 umrl, star pet in štirideset let.

Malavašič je bil precej pomemben slovenski pesnik svoje dobe, seveda nikakor ne pesnik Prešernove vrste, ob stran staroslovenskega pesnika Koseskega bi ga pa prav lahko uvrstili. Pesnil je v slovenskem in nemškem jeziku. Nanj je v tem pogledu največ vplival Prešeren sam, pa tudi družjenje s Kastelcem. Korytkom in Blasnikom ga je k pesnjenju podžigalo. Deloma sta nanj vplivala tudi ilirca Stanko Vraz in Davorin Terstenjak. Mnogo svojih pesmic je izročil leta 1837 uredniku Kranjske Chelice Kastelcu, da bi jih objavil v svojem almanahu, toda Kranjska Chelica, žal, takrat ni več izšla. Zato je Malavašič svoje pesmi v naslednjih desetih letih objavljval v nemških listih, in sicer v Ilirskem listu in v Carnioliji.

Pesnik je opeval posebno naše domače književne razmere, tu in tam pa je zapel tudi kako ljubezensko razmišljajočo pesem, zlasti pa je rad pesnil prigodnice, to so pesmi, ki nastajajo ob kakem pomembnem dogodku. Te prigodnice je posvečal članom vladarske hiše ali pa naročnikom Bleiweisovih Novic, kajti v tem listu je pozneje največ sodeloval. Pel pa je tudi poučne in verske pesmice in pesmi, ki je v njih izražal sočutje in usmiljenje do trpečih in do živali, ter podobno. Reči pa je treba, da je skoraj polovica Malavašičevih pesmi prevodov ali pa posnetkov nemških sodobnih miselnih in čustvenih pesmi.

Zelo važno je Malavašičevo ocenjevalno delo, saj je poleg Janeza Trdine prav Malavašič najpomembnejši kritik tiste dobe. V svojih precej zrelih književnih ocenah je govoril o Prešernu, Kranjski Chelici, Smoletovem delu, o zbirateljih narodnih pesmi, Koseskem in na splošno o slovenskem pesništvu, o čemer je najpomembnejši članek napisal v Novicah leta 1847. Svoje pesmi in ocene je največ objavljval pod skritim imenom Protoslav Mil-

prebivalstvo 70% zdravnikov, na kmečko pa samo 30%. Za pobijanje nalezljivih boleznih služita higienska zavoda v Banji Lukji in Sarajevu in 17 zdravstvenih domov na sedežih velikih županij.

• Dve novi župniji v hrvaški prestolnici, Nadškof dr. Stepinac je ustanovil v Zagrebu dve novi župniji. Prva bo v naselju Rudešu, kjer stoji cerkev blaženega Nikole Tavelice, druga pa za kraje okoli letališča v Borongaju.

• Ponk za šoloobvezne otroke se je začel te dni v Poljanah. Šolo so znotraj prenovili in na novo opremili.

• Pridelovanje tobaka in riža, ki je bilo dosedaj v Macedoniji omejeno le na določena območja, je sedaj oproščeno vseh omejitev. Kmetje bodo mogli v bodoče svobodno po lastnem preudarku saditi tobak in riž.

ko. Malavašičeve ocene naših književnikov in književnih del so bile v splošnem zelo pravilne, motil se je pa, ko je stavil pesmarja Koseskega nad Prešerna.

Kot prevajalec in prireditelj raznih knjig za slovensko ljudstvo je Malavašič zelo pomemben med velikimi možmi »staroslovenskega« rod. Priredil je namreč precejšnjo vrsto nabožnih knjig, kakor molitvenik Jezus moje želje, iz čistega leposlovja pa je prevajal posebno iz nemščine razne potopise, povesti in ljudske igre. Tako je njegovo delo prevod znanega Pavliha, prevod Raupachove igre Mlinar in njegova hči, ki je posebno primerna ljudska igra za praznik vseh svetnikov in je prav do najnovejšega časa v resnici bila skoraj vsako leto igrana na naših slovenskih podeželskih odrih. Njegovi so tudi prevodi, kakor: Stric Tomova kočna, Oče naš, Lažniji kljukce ter vzgojni povestici Genovefa in Erazem.

Leta 1848, leto »svobode in pomladi narodov«, je razgibal tudi Franceta Malavašiča, da se je odločil izdajati za Slovence prvi naš slovenski družinski in vzgojni list s podobami. Dal mu je ime Pravi Slovenec. List je izhajal l. 1849, urejeval in izdajal in tako rekoč skoraj sam pisal pa ga je Malavašič. Urednik je bil po svojem značaju mirne, tihe in spravljive narave, zato je tudi svoj list vodil sprtno med spori »mladih in starih«, saj je zapisal, da hoče njegov list hoditi »pot miru, ljubezni in sprave«. Imel pa je njegov list malo sodrudičnikov, pa tudi malo naročnikov, zato mu je bilo usojeno samo eno leto življenja. V listu je Malavašič objavil zmerni narodni program, pa tudi pesnil je v njem.

V sporih med pristaši slovenstva in ilirstva se je Malavašič odločno postavil na stran slovenstva in pisal v svojem listu, v pesmih in prevodih zelo lep slovenski knjižni jezik, tudi zmagi gajice nad boboričico je mnogo pripomogel. Pomembno je sodeloval tudi ob stoletnici rojstva prvega našega pesnika Valentina Vodnika z dvema člankoma pri Vodnikovem spomeniku leta 1858. V ustavni dobi po letu 1860 je postal Malavašič zopet delavnejši kot je bil v dobi Bachovega absolutizma, ter je mnogo pomagal ljubljanskim čitalnicam z raznimi prevodi in pesmimi. Doživel je celo čast, da so na neki »besedic, kakor so se imenovala takratne čitalniške prireditve, deklamirali njegovo pesem Rožico. Malavašič je napisal »Slovensko slovnico za prve slovenske šole v mestih in na deželi, svoj čas pa je obenem z Luko Jeranom pomagal tudi Bleiweisu pri urejevanju Kmetijskih in rokodelskih Novic. Tako je v sredini prejšnjega stoletja delo Franceta Malavašiča zelo razgibano in pomembno. Če njegovo pesniško delo ni ostalo kdo ve kaj odlično zapisano med vrstami slovenske književne zgodovine, je pa ostala na slovenskem podeželskem odru marsikatera njegova izvirna ali prevodna igra, pa tudi po Pavlihi ali Kljukcu zlasti naša mladež še zmerom rada sega.

Gotico odpravljajo

Večina nemških dnevnikov je v svojih velikonočnih številkah obvestila svoje čitatelje, da bodo po praznikih izhajali v latinici in ne več v gotici. Po praznikih so res skoraj vsi vodilni nemški dnevniki že izšli v latinici, za njimi bo pa v latinici izhajalo tudi ostalo nemško časopisje, kakor hitro se bodo posamezne tiskarne založile s potrebnimi zalogami črk.

• Za občinskega komisarja v Dovjem-Mojstru ni imenovan Rudolf Zupan.

• Sporočilo Poglavitnikovega stana, ki je bilo izdano v Zagrebu dne 22. aprila t. l. pravi, da so se pred časom spustili na Romaniji planini pri Sarajevu štiri padalci, od katerih sta bila dva Angleži, eden oficir, drugi pa podoficir ter dva pripadnika bivše jugoslovanske armade. Sporočilo zatrjuje, da so domobranci vse štiri padalce ujeli in zaplenili ves material, ki so ga prinesli s seboj. Končno poudarja Poglavitnikovo glavni stan, da so bili po hudih bojih, v katere so posegali domobranci in ustaški oddelki ter skupine nemške vojske, očistihi kraji okoli Han Pijeske, Sokolovca, Prače, kraji zahodno od Rogatice, sedlo Plota ter vasi in naselja okoli Vlasenice, Miliča in Srebrenice.

(Dalje.)

Po ozki ulici je odhitel in nič ga ni vleko v gostino. Za vasio so ob usahlem potoku pod orehi balinali delavci iz fabrike Umaknil se je za mejo in sklonil za grmovje, da bi ga nihče ne srečal. Urno je stopal ob travnikih po uveli travi. Sonce je peklo in kar nič moči ni izgubilo, danj je šlo že pod večer. Pred njegovimi koraki so skakale kobilice in plasnjo prhutali metulji. Krenil je v reber. Pod velikim hrastom se je ustavil, si obrisal potno čelo in se oddahnil v senci. Mušice so se vsipale iz grmovja in mu sedale na prepoteni obraz. Že dolgo ni bil samemu sebi tako odveč, kakor to nedeljo. Kosal se je, da je sploh šel od doma. Vsa vas bo zvedela, da je v cerkvi spal. »Zato pa dežja ni, ker ga Gregor plaši s mrčanjem, da se še gospodu Bogu zamerila tako ga bodo rbadali. In povrh ga bo oštela še žena: »V cerkev gremo molit, ne pa dremati« tako bo nahtevala.

Obla ga je misel, da se je vsem zameril: Bogu, zemlji, družini in ljudem. Zakaj Bog ne pošlje dežja? Prešerna misel mu je kljuvala v podzavešči. Da bi bil on Bog — on, Gregor, pa bi zbral oblake, udaril drugega z drugim, jih zmečkal in kakor moko kunj ocedil na zemljo. Zakril bi sonce in mu velel, naj se skrrije vsaj za nekaj ur, da bi si opomogla setev. Z vetrom bi ohladil ozračje, da bi lahko dihal ljudje in živina. Vsaj roso bi poslal jutraj, da bi oživele rastline. Tako pa vse usiha in vene sredi poletja, ko bi moralo najbolj rasti in zoreti. Zaradi grehov — bo pridigovala žena. Greh se dela po fabrikah in gostilnah, ne pa na kmetih, kjer niti časa nimaš, da bi grešil. Tam, po delavcih in oštirjih, naj udari Bog! Ti pijejo, kolnejo, pa še v nedeljo k maši ne znajo! Grobo je zarobantil in stresel svo jezo nad delavce, katerim ne vzame zaslužka ne toča ne moča.

Počasi je rinil navzgor po ozarrah. Stisnilo ga je v srcu ob pogledu na ožgane njive in zevajočo zemljo. Zemljak Zakaj mi je zamerila, ta moja zemlja? Z rokami sem trebil njivam kamenje, s plugom sem ji zrahljal brazde, vrhane voze gnoja sem ji napeljal, kot otroka sem jo božal, gledil in negoval. Pa se je uprla zemlja in zavrgla mojo skrb in ljubezen! Kot nezvesta žena je postala trda, osorna in nerodovita. Malo daje in še to malo oklesti toča, ali seže suša! Odnoslo nas bo kmete, ker je jalova postala zemlja.

Pod hišo na vrtu je zaslišal vesele krike: »Drži se, Marček, za vejo se primli!« — »Ne morem doseči!« — »Stegni se in vrzi Joj, kako lepo rdeče sol!« — Ustavil je Gregor korak in poslušal. Njegova otroka sta brala češnje. Nadvse rad je imel ta svoja otroka, toda danes sta mu tuja, le v breme sta mu in skrbi mu nalagata. Marček! Stiranjst let ima. Upal je, da bo vsaj zapregel kmetijo, ko ne bo oče mogel vleči. Pa je fanta drobno in šibko, ne veselijo ga ne konji, ne telčki. S papirjem čez hrbet odet, hodi okrog in prepeva »Aleluja!« Mati mu je vtepla v glavo, da bo postal kapucin, pater, ki bo pridigal in procesije vodil. Najbrž procesije za dež! In Tilka! Cela

... hodi okrog in prepeva Aleluja.

gospodična je zrastle v njej. Šestnajst let ji teče, lahko bi prišla za motiko. Pa nel Poje, bere knjige, šiva in šari ves dan po hiši. Petkrat na dan si umije roke, v ogledalu se gleda in lasje popravlja, vse ji gre bolj od rok kakor kmetija. Če zarobniš, pa se že vlakne vmes žena. Nič ne reče! Pridna je ta moja žena! Od jutra do noči gara, pa je tudi ni male, ne procesije, da bi jo zamudila. V pobožnost se je zasanjala, pa v gosposčino vodi oba: Marka in Tilko. Kdo bo pa oral, če bomo vsi molili. Kdo bo kosil, kdo grabil, če bomo na roke gledali in si v ogledalu lasje popravljal! Zenin, zeti! Zakaj bi jemal pod streho tujo kri, če bi lastna bila lahko na mestu? Ni slabšega, kakor je izmalčena kmetijska kri.

Z roko je zamahnil in sopihal po poti. Pred njim se je v mislih podirala velika bela hiša in na široko zevala pregreta zemlja. Na razvalinah te hiše bo ostal on sam, gospodar Gregor, dokler tudi njega ne požre zemlja! »Saj ne bo več dolgo,« je zastokal v črnih mislih. »Kmalu nas bo odneslo vse skupaj!«

Na vrhu košate črešnje se je vzpenjal Marček. Gugal se je na veji in pel »Aleluja«. Zagledal je očeta, prenehal s petjem in zaklical: »Ata!«

Po stezi je pritekla Tilka. Vitko dekle, lepo zrastle, za svoja leta že velika. Obraz ji je žarel. Za ušesa si je obesila črešnje. »Ata, kod pa hodiš?«

Obstala je pred njim in ga pobžala po kosmati bradi. Drugkrat bi se Gregorju kar zasmejal obraz, danes pa se je ves resen in kamnit poganj naprej, ne da bi odgovoril na vprašanje.

Na osredku se je prikazal Marček. V rokah je nosil odlomljeno češnjevo vejo in posmeh zavstavoše pri procesiji. »Aleluja, aleluja!« Suhljat dečko pri štirinajstih letih, gladko ostrizen in bosonog. Že je imel Gregor na jeziku grobo besedo, da bi fanta ozmerjal, ker je vejo odkrnil. Pa je pogoltnil besedo in molče z oblaci obrazom stopal mimo češnje in velikega jerbasa, polnega črnorodečega sadu.

Tilka je prišla Marka za roko in mu zasepetala: »Ata je nataknen!« Stopila je k jerbasu, dala si je svitek na glavo in dvignila košaro. S prožnim korakom, kakor da gre na sprehod, je nesla češnje v klanec. Za njo je vlekel vejo Marček. Tiho, ko da so si tuji, so stopali po poti vsi trije.

»V miru ga pustil« je prigovarjalo dekle.

»Ata je jezen,« je pripomnil fant.
»V miru ga pusti,« je prigovarjalo dekle.
»Zakaj je jezen?«
»Kaj jaz vem!«

»Jaz pa vem zakaj. Zato, ker smo šli v klošter, pa smo ga samega pustili doma. Saj bi lahko šel z nami! Šišal bi tistega patra z dolgo belo brado.« Govoril je skozi nos, da se je Tilka zasmejala. Gregor pa je hodil zamišljen in se ni niti ozrl.

Skozi gsto grmovje se je zasvetila bela prostorna hiša. Veliki orehi in visoke murve so zakrivali Gregorjev dom. Sonce je zasllo za gore, vročina pa je mi odnehala. V gorskem kotu so se zbirali oblaki.

»Dež bo,« je pripomnila Tilka.
»Bogec ga bo dal, saj smo molili!« je mehko pripomnil fant.

»Ravno prav, da sva češnje obrala, sicer bi vse razpokale. Jutri jih nesem v vas. Če jih dobro prodam, si kupim jopico!«

»Meni pa monštranco, tisto majhno, saj veš!«
»Može boš kupila in soli, da ne bomo pocrkali!« je robato zasekal oče in pljunil na tla.

Oba sta umolknila in se tiho spogledala. Na večnem pragu se je prikazala mati. Zasvetila si je oči z rokami in zaklicala v brajdo: »Večerjati! Hoj!«

»Hoj! Že gremo!« je v obe roki zategnil Marček.

Pred hišo je Gregor zagrabil jopici in klobuk ter treščil oba na cvetoči oleander. Zavihal si je rokave in zavil v hlev. Otroka sta stopila v vežo, kjer se je na dolgi mizi kadila večerja: velika wkleda zabeljene polente in zraven široke latvice s kislim mlekom in debelo smetano. Marček je obstal pred kuhinjskimi vrati. »Mama,« je potihoma klical: »Naš ata je pa jezen. Nič ne govori!«

Ob ognjišču se je zgnila drobna ženica. S predpasnikom je odstavila velik lonec zavretega mleka in si brisala roke. »Kje je ata?« je vprašala.

Tilka je odločila jerbasa s češnjami, stopila je pred ogledalo in si ravnila lasje. »V hlev je šel,« je odvrnila na vprašanje.

»Napajal bo. Pomagat mu pojdiva, saj vesta, kako je srčenast!«

Dolgo časa je fant napajal živino.

Gregor je odvezal živino in jerno metal verige v jasi. Na dvorišče so prišli najprej teški voli, za njimi molzne krave, poskočne junice in dva telčka, ki sta se takoj udarila z majhnimi rožički.

»Hej, vodov, vodov, vodov!« je vabil Marček in mahal z bičem. Vsa čeda je zavila na potok h koritu. Na križpotju je stala Tilka s šibo v roki, da bi zavrnila živino, če bi rinila v zelnik. Gospodar je medtem postal po hlevu in odprl okna, da bi se prostori ohladili. Dolgo časa je fant napajal živino. Težko se je živina razvrstila ob koritu, ki je zaradi suše itak pogrešalo vode. Močnejši voli so z rogovi odrivali preplašene krave in tem so bili na poti telčki, njih lastni otroci.

Živali so prignali v hlev in Gregor jih je privezal k jaslom.

»Ata, jesti,« je vabila Tilka.

»Kar sami jejte, saj vam bo itak zmanjkalo,« je strupeno zavrnil Gregor. Obrisal si je roke in zavil čez zelnik na breg.

Oblaki v gorskem kotu so se gromadili, zafel je pihati večerni veter. Na bregini pod vinogradom je Gregor sedel. Glavo si je zagrebel v žuljave dlani. Tako potr in sam se ni počutil svoj živ dan. Nad njim je šumelo listje na trtah, pod njim v vasi pa je igrala harmonika in rastla rasposajna pesem fabrikarjev, ki so pili in plesali na dvoriščih.

(Nadaljevanje prihodnjega)

Devico Marijo častiti – naš narodni ponos

On 10/10/68, the above named person was
arrested at the New York City Police Department and
was held in custody until 10/11/68 when he was
released on bond.

[illegible][illegible]

questi si sono i grandi Martiri Francesi, in ogni
occasione. E' una grande tradizione, una
preziosa tradizione, e guardando nell'oscu-
rità e nell'oblio degli ultimi anni e mesi
dell'anno scorso.

[illegible]

1. The following information was obtained from the records of the Department of the Interior, Bureau of Land Management, regarding the land owned by the United States in the State of Nevada:

These stamps indicate arrival at
New Riff.

Заведующий: О.С. П. Кортанов

Stamm oder bezugsweise wie hoch zu setzen
in London

Instructions: monograph written by J. J. J. J.

Agreement with the Government

Teilnahme an einem Vortrag am 1. März 1975
in Bonn

Изра. Панаевна Киселникова, на рѣд. Кавказъ

DIMNIKAR

C. Invernizio:

ZA NAŠE MLAJŠE

(Dalje.)

Prisel je večer; dimnikarčki so se vsi vrnili, razen Plezačka.

Mojster Petron ni mogel niti večerjati. Vrnil se je na policijo, naznanil, kaj se je pripetilo, in prosil, naj bi telefonirali na razne policijske postaje, da bi mu mogli, v primeru, če se je malemu pripetila kakšna nezgoda, dati kakšno sporočilo, kakšno pojasnitev. A nobenega obvestila ni mogel dobiti: nobenega dekca niso pripeljali v bolnišnico in prav tako ni policija našla ali pa sprejela v zatočišče nobenega izgubljenca.

Pa vendarle izginotje ni bilo naravno! Kaj ko bi bil Plezaček odšel k tisti grofici, ki se je izkazala tako dobro in plemenito njemu in Balinu? Mojster Petron se je še spominjal imena, katero mu je povedal mali dimnikar, a ni se več spominjal naslova. Kako naj ga dobi?

Obrnil se je do nekega stražnika, in ta, ganjen sprito bolešči vraga gorjanca, mu je brez odlašanja prisrkel zaželeni naslov.

Dasi je bil čas kaj malo primeren za obisk v palači, se je mojster Petron brez nadaljnjega odpravi na Corso Duca di Genova, kjer je stanovala grofica Ada di Villabruna.

V vratarjevi sobi je še gorela plinska svetilka in za mizo je vratar igral karte s svojo ženo, z Jakobom, groficičinim zaupnim služabnikom in s sobarico.

Mojster Petron je potrkal na kristalna vrata, ker ni videl zvončka.

Vratar je vstal čemernega obraza in godrnjal:

»Kdo le more priti ob tej uri?«

Drugi so se ozrli proti vratom.

Vratar je odprl.

»Oprostite, gospoda, če vas motim, je spregovoril mojster Petron in si spoštljivo snel klobuk z glave.

Vsi so osupli gledali dimnikarja, medtem ko je vratar robato vprašal:

»Kaj pa hočete ob tej uri?«

»Oprostite mi... hotel sem vas vprašati, ali ste slučajno videli nekega malega dimnikarja, ki je bil nekoč še tukaj?«

»Čemu prihajate semkaj ponoči iskat dimnikarje?« je odvrnil še vedno zadirčen vratar. »Mislite mar, da je ta palača zatočišče potepuhov? Odlidite, odlidite!«

Zdaj se je dvignil tudi Jakob in se približal vratom.

»Béhi, béhi, Anselmo, ne delaj se slabšega, kakor si,« je dejal vratarju »Ne več, da si je grofica vzela k sreči usodo tistih dveh ubogih dečkov, ki sta bila tukaj. — Ali morda nju iščete, dobri človek?«

»Da, manjšega, gospod,« je z ganjenim glasom odvrnil mojster Petron. »Davi je izginil, ne da bi kdo vedel, kaj se mu je pripetilo; medtem ko je drugi še vedno v zaporu, dasi je gospa grofica izjavila, da sta dekca nedolžna in da jima je denar, ki so ga našli pri njima, podarila ona. Ohi! Oni denar jima ni prinesel sreče. Malega so sicer izpustili, toda izginil je; ni ga več našli. Drugi pa bo, kdove, kako dolgo, ostal v zaporu, ker se je upiral policiji, ki je postopala z njim kakor s tatom. Uboga dekca! Zagotavljam vas, gospoda, da sta krotka kakor jagenjčka pa spoštljiva, delavna in nesposobna, da bi storila kaj slabšega. Jaz, ki sem njun gospodar, sem ju ljubil, kakor da sta mi sinova.«

In mojster Petron, človek s tako ostrim videzom, se je lokal in ni skušal prikriti svojih solz.

»Pridite, pridite noter, lažje boste govorili in nam pojasnili, kako je izginil mali,« je dejal vratar z docela spremenjenim glasom. »Oprostite, ker sem vas slabo sprejel. Toliko malopridnežev pohaja okoli! Tudi mi je lani neki dimnikar, ničvreden pobalin, odnesel uro, ki sem jo imel obeso tamle... in nisem ga mogel zalotiti, falotal.«

»Ni bil izmed mojstrov,« je izjavil mojster Petron in sprejel sedež, ki so mu ga bili nadvse ustrezljivo ponudili. »Vse odpuštim dečkom, ki so pri meni, toda gorje mu, če bi zalotil katerega izmed njih v posesti ukradenega denarja ali predmeta! Samo enkrat me je nekoč uknil, in da mi ga niso vzeli iz rok, bi ga bil ubil. Bolje je, da umre, kakor pa, da bi postal tat.«

»Prav imate. Toda povejte nam zdaj, kaj je bilo z dečkom od tistega trenutka dalje, ko sta odšla od tod,« je vprašal Jakob.

Mojster Petron je povedal, kolikor je vedel. Navzoči so z napeto radovednostjo poslušali.

Vratarjeva žena mu je ponudila kozarec vina, da bi si opomogel od vznemirjenja. Nato so vsak po svoje na sto in sto načinov ugibali o izginotju malega.

»Tako je ljubek!« je opomnila Marjetka. »Ima nosek kakor deklica in oči so mu zvezdam podobne; toda zakaj ga silijo na delo, ko je še tako mlad in slaboten?«

»Dečko je krepak,« je dejal mojster Petron, »in je že dovršil dvanajst let.«

»Videti pa je, kot da jih ima le sedem ali osem.«

»Res, toda zelo je že sposoben v dimnikarstvu. Pleza vam kakor verveca.«

»Morda se je izgubil v turinskih ulicah,« je pripomnila sobarica. »Toda srce mi pravi, da se bo deček jutri vrnil domov.«

»Če bi to vedela grofica, bi jo bolelo, in tudi grofici,« je dejal Jakob.

»Saj sem ravno zato prišel, da bi se priporočil gospe in da bi jo prosil, naj bi spregovorila dobro besedo tudi v prid Balinu, ki ga imajo po krivici v zaporu.«

»Grofica in njena hčerka morata zdaj počivati,« je dejal Jakob, »toda jutri ju bom opozoril na to.«

Vsi so z izredno vnemo skušali potolažiti mojstra Petrona in mu niso pustili oditi, ne da bi izpil še en kozarec vina.

Tisto noč noben dimnikarček ni zaspal in tudi mati Katarina ne. Vse noč so prebeldi in kar naprej govorili o Plezačku in Balinu. Zalostna ugičanja so med dečki povzročala negotovost in nemir. V svoji domišljiji so gledali Plezačka bodisi v nasilnih rokah zlikovcev ali pa spet zaprtega, kakor Balina, med mračnimi zidovi ječe.

Mati Katarina jim je velela, naj molijo k Mariji Tolačnici, da bi se dekca čila in zdrava vrnila domov.

Dan, ki je napočil, je bil nekam mračen. Mati Katarina in mojster Petron sta se posvetovala, kam naj bi usmerila nove poizvedbe, in sta sklenila, razposlati dečke po vseh ulicah v sosesčini trafike, da bi povpraševali, je li kdo videl Plezačka. Tedaj pa se je ustavila pred hišo neka kočija z dvema konjema in kmalu nato sta stopili v sobo, v kateri so stanovali dimnikarji, grofica in njena hči.

To je bilo kakor čarobna prikazen.

Dečki so začudeno gledali grofico, še bolj pa deklico z angelškim obrazom in zlatimi lasei, ki so ji padali na ramena, medtem ko sta se mati Katarina in mojster Petron, sluteč kdo sta ženski, globoko priklanjala.

»Gospa grofica!« so mrmrali. »Oh, kolikšna dobrotel!«

»Tako jo sem se prebudila, sem zvedela, kaj se je zgodilo,« je rekla Zlatica gospa. »Tako sem prišla semkaj, ker sem bila prav jaz neposreden povod nesreče teh dveh fantov. Pravilno je torej, da jima pridem na pomoč. Pojasnite mi vse, kar se je zgodilo.«

Mati Katarina je hitro ponudila grofici edini stol, medtem ko je Marija stala poleg matere.

Mojster Petron je znova pripovedoval o zaporu svojih dveh dimnikarčkov, o zmoti, ki je vanjo padla policija, ko ju je videla pijana in z zlatom v rokah.

»Jaz sem krivalec je prekinila besedo deklica s svojim zvonkim glasom. »Jaz sem silila Jakoba, naj jima naliva pijačo, uboščem!«

»In jaz nisem prav storila, da sem jima dala denar. Morala bi ga poslali vam, da bi ga bili spravili zanju,« je dodala grofica. »A zdaj je, kar je, in treba je samo, da skušamo stvar popraviti. Kar pa zadeva fanta, ki je še vedno v zaporu, mi po mojem mnenju ne bo težko osvoboditi ga. Ker je bil razburjen od vina, ni umel pomembnosti svojega kljubovanja policiji. — Toda zdaj je bolj važno, da poiščemo drugega. Ali nimate nobenega sledu, kam bi bil mogel iti?«

»Ne, gospa grofica.«

»Škodate je pripomnila Marija. »Tako je bil ljubek! Najbrž so ga ugrabili cigani, kakor tistega dekca, ki si ni pripovedovala o njem.«

»Upajmo, da ne,« je dodala grofica. »Sicer pa bodo na policiji videli, če so cigani v Turinu ali v okolici.«

Grofica se je strinjala z drugimi, naj bi poizvedbe usmerili na razne strani. Toda bilo je že poldne, a nihče še ni našel najmanjšega sledu za malim dimnikarjem.

Tudi na policiji niso vedeli, kaj naj bi o tem mislili.

Medtem je grofica prejela vest, da je bil Balin izpuščen v svobodo. Fant se je tako izognil, da bi ga bili sodili. Ganjen in hvaležen je poljubil roke dobri gospe. A ko je zvedel, da je Plezaček izginil, so ga polile solze.

»Kje neki je? Kje neki je?« je ponavljal. »In jaz sem obetal njegovi materi in Griki, da ga bom čilega in zdravega privedel nazaj v naše gore!«

Fant je obupaval. Trgal si je lase. Mučno je bilo, gledati ga.

»Naši ga bomo,« je rekla grofica, ganjena od tolikšne bolečine. »Ničesar ne bom opustila, da se mi posreči. Oglaševala bom v časopisih in obljubila veliko nagrado.«

»Moja dolžnost je, da ga poiščem,« je dodal Balin. »Če ga ne najdem, se ne bom več vrnil domov.«

Popoldne sta bili grofica in njena hči znova namenjeni iz hiše, kar jima je bil javljen prihod policijskega komisarja.

Zlatica gospa je takoj sprejela, in kakor hitro ga je zagledala, je vprašala zaskrbljeno:

»Mi prinašate novice o malem dimnikarju?«

»Da, grofica. Nikar se ne prestrašite: fant še živi.«

»Kje pa je? Kaj se mu je zgodilo?«

Tedaj je komisar pripovedoval, kako so telefonirali na kvarturo iz neke vile pri Sent Vidu, ki se imenuje »deča vila« in v kateri stanuje neka stara gospa s sobarico. Sporočili so, da se je dopoldne pojavil pri vrtni ograji neki šepce v družbi dekleta, o kateri je dejal, da je nema in ki je bila videti bolehnata. Kako je stara gospa, ganjena od usmiljenja, pustila moža na cesti ter dala dekletu priversti v hišo, da bi ji dala malo juhe. Kako je deklica, ko je bila sama pri njej in služkinji, pripovedovala, da ni nema, da ni deklica, marveč ubog dimnikarček, ki so ga bili ugrabili neki zlikovci, da bi se ga poslužili in se tisto noč vtihotapili v vilo, kjer bi kradli in ubili obe ženski...

»Moj Bog!« mu je prekinila besedo grofica, medtem ko je Marija široko odpirala oči, zmedene od strahu.

Komisar je nadaljeval:

»Dečko, ki je neglede na svojo mladoletnost videti zelo pogumen in odločen, je gospe odkril namen zlikovcev, in to, kar bi moral izvršiti in kako se je Marija poslužila njega, da bi preprečila zločin.«

»Imenitno, Plezaček!« je vzkliknila Marija s naglasom pravega občudovanja.

»In potem?« je še vprašala grofica, zaskrbljena na glede dečkovo usodo.

(Nadaljevanje prihodnjik.)

Naši mali

Tonka, mala Robinzonka

(Dalje)

Veliki ptič.

Bilo je 22. julija. Tonka je šla na sprehod k svoji peči. Prejšnji dan je ubila lonc in zdaj je hotela napraviti novega.

V peči je gorelo in temen pramen dima se je dvigal proti nebu.

V peči je prasketalo, šum je postajal čedalje močnejši. Zdelo se je, da prihaja nekje od zgoraj in ne iz peči. Tonka je nehote dvignila glavo in pogledala proti nebu...

Jo, kaj čudnega je videla!

Na nebu je plaval velik, neizmerno velik ptič.

Letalo! Toliko časa Tonka že ni videla nobenega, da sprva niti ni verjela, da prav vidi. Toda bila je resnica. Ptič je krožil nad otokom in se spustil prav nizko nad zemljo.

Tonka je hotela dati letalu znamenje, hotela je, da jo z letala opazijo. Kričala je in mahala z velikimi listi, ki jih je držala v rokah mesto žepnih robcov.

Prav dobro ve, da je dim najboljši dokaz, da na otoku prebivajo ljudje.

Letalo, plava čedalje niže, kakor bi se hotelo spustiti na zemljo.

Najbrže ne more dobiti primerne protsora. Zopet se dviga in se nameri naravnost nad morje. Zbogom!

>Živijo!< kriči Kokica, ki se vsa v strahu stiska pred velikim ptičem.

Namenoma ali po pomoti je letalo nekaj spustilo v morje. Tonka vidi natančno, kako je nekaj pljusnilo v vodo. Hitro si aleče krilce in se vrže v morje. Tonka dobro plava, kakor riba.

>Žalostno je, da me niso opazili,< govori sama pri sebi.

>Toda, kdo ve, morda se pa le še vrne nekega dne.<

Čas mineva.

Zdaj smo 15. avgusta.

Lep dan je, nebo je brez oblaka. Robinzonka je zjutraj zmolila rožni venec v svoji kapelici, ker je ta dan nedelja. Zdaj pa se sprehaja v svoji štirivprežni kočiji.

Na rami ji čepi Kokica. Pred vozom teče Kozica, na njej pa jaha Buča in se spakuje.

Mala družbica sledi obročju brez pravega namena. Morda je okoli enajstih dopoldne.

Mahoma zapazi v pesku čudne sledove. >Kaj neki je ta žival?< se sprašuje nemirna. >Morda kaka velika opica ali pa morda celo medved. Vtiški so široki.<

Sledovi se izgubijo v gozd. Ker pa voz hitro dirja, Tonka ne more dognati, kaj naj pomenijo. Ne spominja se, da bi bila že kdaj videla enake,

česar je na otoku. Tako so podobni človeškim stopinjam.

Voznja se nadaljuje. Štirje konjički postanejo upehani in zmanjšajo hitrost. Vroče je.

Kokica je odletela s Tonkine rame, da se sama razgleda v temnem gozdu.

Sledimo ji. Kar v mislih poletimo za njo.

Pod drevesi se nekaj premika... nekaj kar je podobno Tonki. Kokica se boji. Ta stvar se bliža... dve sta, ena velika, druga manjša. Tudi govorita med seboj kakor Tonka.

>Ne bodi žalosten, očka! Morda se pa >velika sestrica skriva na drugem koncu otoka... Letalo se ni moglo zmoliti, če so pa videli dim. Torej morajo biti ljudje na njem. In preje jih ni bilo, pravijo, da je bilo otok zapuščen... Mornarji so takrat vse storili, da bi našli Tonko...<

>Oj, Lojzek, da bi imel prav! Toda vidiš, po velikem upanju, ki nas je navdalo, ko smo dobili steklenico, se zdaj bojim razočaranja. In pa pomisli, steklenica je bila odposlana, ko si se ti komaj rodil. Tonka je od tistega časa lahko že stokrat umrla...<

Ravno pod drevesom so, na katerem prebiva Kokica. Ta se zelo boji in kriči: >Dober dan, Robinzonka, živijo, živijo!< Nato pa odleti, da si poišče varstva pri svoji gospodariči.

>Ali slišiš, očka,< pravi Lojzek, >papagai, ki govori... Morda je Tonkin, pojdiva za njim.<

Še stojita pod drevesi, ko zapazita kraljico tega kraja, ki se na svoji kočiji, pred katero so vpreženi štirje rdečkasti konjički, vrača na svoj dom.

Oče je ves poblebel in se naslonil na deblo visoke palme.

Toda Lojzek je že daleč, beži, kar ga noge nesejo in vpije...

Robinzonka ga je slišala, se obrnila in ustavila voz.

>Glej no, majhen mož, oblečen kakor so oblečeni v Evropi. Ni divjak!... Ubog ponesrečenec bo kakor jaz... Toda kako bel in lepo rdeč je... in tako majhen!...<

Bog ve, ali zna slovensko?...<

>Od kje pa prihajaš?< ga nagovori. >Kako ti je ime?<

Otrok je ves zasopel in sopihajoč odgovori:

>Lojzek Pavlič sem, pet let sem star... in tvoj brat sem, Tonka... moja velika Tonka, ali ne veš, da sem tvoj brat?< (Nadajevanje prihodnjic).

Pri botri na zapečku

Preždraga botra z Griča! Tudi midva sva brala, da bi ti rada naš otroke poznala, zato sva se ojunčila in te prosiva, da naju sprejmeš v svojo družbo. Opisala ti bova našo vas Mirno. Leži v dolini pod hribom Trbincem. Sedaj spomladi jo krasi raznovrstno evleje, poleti se po polju ziblje zlato žito, najlepša je pa jeseni, ko se drevesa zibljejo pod težo sadja. Pridi pogledat našo vas in naše pomladansko evleje.

Midva sva ti dala ime Metka, ker si še tako krepka.

Lepo te pozdravlja Kosem Ferdinand in Vrščaj Alojzij, VII. r. lj. šole.

Ljuba Ferdinand in Alojzij! Za vaju dva me je pa kar sram. Taka fantia sta, že v VII. razred hodita, pa pravita, da sta se morala ojunčiti, ko sta mi pisala. Ne, draga moja, za to pa res ni treba poguma in junaštva, da mi kdo piše. Nikogar še nisem pojedla, še za ušesa nisem nikogar, če tudi še tako slabo piše. Meni je ljub vsak otrok, ki se zglaši na Griču in tudi vaju dva sem prav z veseljem sprejela v našo pisano družbo. Le to vama zapišem za ušesa: Pogumna bodita in še večkrat se oglasita, da bom prihodnjič lahko zapisala: >Glej, glej, to sta pa naša dva fantia od fare!<

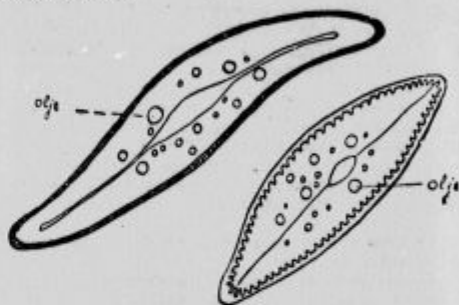
Vašo Mirno poznam in sem bila že tam spomladi, poleti in tudi jeseni. Tudi meni je jeseni najbolj všeč in se vama že zdaj priporočam, da mi takrat pošljeta zvrh našega dobrega sadja. Jabolka iz vaše doline sem že jedla in se mi še sedaj cede sline po njih. Prav lepo vaju pozdravlja — botra Metka.

Iz narave

Mast in olje

Najtežje vprašanje, ki dandanes muči ljudi, je vprašanje masti in olja. Človek si skuša pomagati na razne načine in je tudi tehniko poklical na pomoč, da bi rešil to važno vprašanje. Prav zato bo bralce >Domoljuba< zanimalo, odkod mast, kako mast preskrbuje narava.

Vir masti odnosno lja je v rastlinskem kraljestvu. Odtod črpajo mast živali in ljudje. Prvi in najmanjši vir, ali če hočete najmanjši skladišče, ki ga more videti le kdor ima drobnogled, je v drobnih rastlinicah, ki jih je v naših vodah vse polno. Take rastlinice so kremenaste alge ali diatomeje (glej sliko), ki imajo drobne kapljice olja. Te rastlinice pridelujejo olje iz kisika, vodik in ogljika. Podobno ravna višje rastline, ki imajo sposobnost iz navedenih snovi same delati olja, odnosno masti.

Mast ali olje je za rastlino in žival vedno rezervna hrana, nekaj, kar bitje spravlja za težke čase. In ker je snov tekoča, zato sprejema obliko, ki je bitju najbolj prikladna ter ji dela najmanj napotja, ker se prilagodi prostoru, ki ga ima na razpolago. In ker je lažja ko voda, ne dela rastlini preglavic s svojo težo.

V višjih rastlinah, na primer v smreki, lanu, hrastu itd., je olje sicer nekoliko drugačno, vendar je sestavljeno iz istih sestavnih delov in ima podobne lastnosti, to je rastlina ga more kadarkoli razstaviti v sestavne dele, nakar potuje na druge kraje in se tam spet sestavi v mast ali olje.

Enako je pri živali, ki hrani mast v posebnem stanišču ter jo uporablja v težkih časih, ko ji primanjkuje drugih snovi za hrano.

Vsa dolga pot olja in masti, začenši pri drobnih rastlinicah pa do človeka, je podvržena trajnemu in neprestanemu izpreminjevanju, razpadanju in novemu sestavljanju. Pa ne le, da se neprestano spreminja, marveč dobiva tudi drugačno zgradbo, tako da si žival iz masti po potrebi zgradi beljakovine in ogljikove hidrate, iz teh pa spet masti; vse to kaže, da so masti človeku in živalim resnično potrebne. To potrebo podpirata tudi dejstva, ki ga moremo opazovati vsak dan, to namreč, da žival z veliko poželjivostjo išče rastlin in drugih živali, ki imajo mast. Tako n. pr. gredo velikanski kitji z veliko požrešnostjo na lov za algami, drobnimi rači, ki jih požirajo v velikih množinah. Kako radi jedo živali olje vsebujoče rastline ali njihova semena, pa tudi mast vsebujoče žuželke. In ko so te živali nabrale velike zaloge masti, gredo v klančine, odtod na trge naših mest, kjer dobiva človek tako potrebno mast. Podobno je z oljem, ki ga dovažajo od daleč z evropske pristanišča.

V našem telesu se dogajajo po zaužitju masti isti dogodki, ki so se dogajali, ko se je mast ali olje sestavljalo v rastlini. Razkroji se v sestavne dele, pri tem razvija tonloti in daje človeku za delo potrebno silo. Kolikor na človek masti ne potrebuje, jo telo predela v človeško mast, ki se zbira na posebnih mestih, kar nam pravi telo lepo okroglo in zalito v veliko nevoljo tistih, ki jim je ljuba svitka linilac. Tedaj nastane vprašanje kako odstraniti nadležno mast iz telesa. — Če človek mnogo dela in se na prostem giblje, mu ostane malo masti za zalogo v okroglem trebuščku. Tak človek je potem tudi mnogo bolj zdrav.

STRAHOTOVI

3. »CRNI MOZ«

Pripovedovali smo si Nandetovo zgodbo, kakor smo jo slišali od njega samega. Tam nam je naš »gospod« še posebej naročal, naj takihle strahov brez potrebe ne razširjamo, takih stvari naj ne oznanjemo za sveto resnico. Čemu bi ljudi plašili, če jih treba ni!

»Bila je lepa, jasna noč,« je začel praviti gospod Janez, »ko sem se vračal v pozni noči od obhajila. Sam sem bil, cerkovnik Luka je skočil v hišo, kjer Bog roko ven molil, na požirek kratkega. Tega je potreboval, da je malo poplaknil duhove, ki se jih je nalezal v bolniški sobi. Šel sem med njivami in travniki. Tisti travniki so bili pa, ne vem zakaj in tudi ne vem, od kdaj, na slabem glasu. Češ da tam ponoči rado straši. Svetle luči begajo semtertja, pa nihče ne more vedeti, odkod prihajajo in kam odhajajo.

Hodim in stopam zamišljen tam po tistih sumljivih krajih, kar zašlišim klicanje: »Tamle bodi pa črn mož!«

Hodil Jaz ga nisem videl.
In še enkrat: »Tamle hodi pa črn mož!«
Sam ljubi Bog ve, kje je hodil. Še vedno ga nisem videl.

Pa spet: »In proti meni gre! Jaz se ga pa bojim.«

Zdaj pogledam okrog sebe. Povedati moram še to, da je bila tistega dne ravno nedelja. Katera, ne vem več. Nisem pa videl nikogar, razen sebe in še enega moža, tistega, ki je kričal, da vidi črnega moža. Torej naj bom jaz tisti črni mož!

»Črni mož! Kdo pa si? Jaz se te bojim!«
Mirno korakam svojo pot in čakam in gledam, kaj bo. Ali bo mož res pokazal, da se boji?

»Črni mož! Oglasi se nol Jaz se te bojim!«
Res se je mož začel pomikati nazaj v vas, odkoder je prišel. Zdaj se bo pa le treba oglašati. Če ne, bodo naslednjega dne spet nove zgodbe nastale. In kdo ve, kaj bodo vse videli in vedeli. Kmalu bodo napravili črnega moža, ki je segal od neba do zemlje in ki je grozil in hotel pojesti najmanj polovico vasi. Domišljija človekova vidi in sliši in ustvarja čudeže.

Zato se je »črni mož«, ki ni bil nihče drugi kakor jaz sam, oglašil in klical pomirjevalno: »Oče, počakajte, počakajte!«

Še je mož dvomil, še je obotavljaje se vpraševal, pa kako zaskrbljeno vpraševal:

»Črni mož, če mi ne boš nič storil?«

»Nič, če boste takoj na mestu počakali.«

Mož, pijanček, ki se je malo zakasnili v gostilni, je res počakal. Na mestu, kakor ukopan.

Razdalja med nama se je vedno bolj krajala. Mož je čakal. Zanesel se je na besedo »črnega moža«. Morebiti si je že v duhu predstavljal posledice, ki bi nastale, če bi ne bil počakal. »Črni mož« bi mu bil najbrž trebuh razperal. Pa glavo bi mu bil odtrgal in jo na tešče v solati pojedel. Kar kosmato, neostrizeno.

»No, oče! Kdo sem?«

Kar v eni sapi se je oddahnil: »Oooo! Kaplan! Gospod kaplan!«

»No vidite! Ali me niste na večer videli, ko sem šel na previdevanje? Ali niste slišali zvonjenja?«

»Pa res!«
Samo to je mož pozabil vprašati, kam sem šel. Pač pa je pomislil, ali celo malo podvomil, če bi morebiti ne bil pravi: »Kje imate pa Jožeta?«

Mislil je na cerkovnika.
»Bo kmalu za menoj; nič ne skrbite. Ali boste sedaj lahko šli naprej?«

»Lahko! Samo eno besedo šel.«

»No, kaj pa?«

»Da bi ona tegale ne zvedela!«

ZGODOVINA BOZJEGA GROBA V STEPANJI VASI

Če čitamo Valvazorjevo zgodovino, bomo našli na strani 696, XI. knjiga, 8. vrsta, drugi predal od zgoraj, sledeče vrstice: »G. Janez Andrej pl. Stemberg, prošt ljubljanski, je dal postaviti sohe (Säulen) s prečudnimi podobami, predstavljajočimi trpljenje našega gospoda Jezusa Kristusa in dal v letu 1653 sezidati pri pol ure od mesta oddaljeni cerkvi sv. Stefana božji grob, h kateremu posebno vsak petek v

Sevedal Onal Mati, žena, hišna gospodinja in hišni policaj. Če bi pa ona za tole zadevščino zvedela, potem bi pa revež nikdar ne imel mira v hiši. Na tešče zjutraj in zvečer še po večerji bi mu vsa zgodba prežvečila in podrobila. Zlasti pa, če bi se bil mož spet kakšno nedeljo malo zakasnili. Takoj bi bilo na vrsti zlobno vprašanje: »Ali si je spet ubiral pred gospodom Janezom?«

Zaradi ljubega miru v hiši sem moral dati možu pošteno besedo, da nihče ne bo zvedel, kako jo je drobil pred »črnim možem«. Tudi danes sem vam njegovo ime zamolčal in bom molčal, dokler ne bo šla njegova sramota z menoj vred v grob.

Tako je pravil gospod Janez in sam je dal častno besedo, da je povedal čisto in golo resnico.

Pa mu še mi verjemimo, da si človek strah le sam naredi. Domišljija, zlasti če si malo v rožicah, vidi grozote in strahove, ki jih ni nikjer.

(Nadaljevanje prihodnjic.)

postu mnogo vernikov pobožno roma in nekateri nosijo velike križe na svojih ramah iz mesta in nazaj.

Tak približno je bil začetek romanja k Božjemu grobu. Te navade so se od leta 1653 naprej dolgo vzdržale, pa tudi menjale čisto danes. V vsej zgodovini štepanjskega Božjega groba so se večkrat v presledkih opravljale postne pridige, h katerim so prihajali verniki iz Ljubljane in okolice, bližnje in daljne. Tudi sv. maše so se darovale v oni majhni kapelici med cerkvijo in bodočim kapucinskim samostanom — v mnogih presledkih skozi zgodovino majhnega svetišča vsak dan, drugič zopet samo ob petkih in nedeljah. Naši stari dobri štepanjci se še dobro spominjajo, »kult eneš ldi« je bilo včasih tukaj. Ves prostor pred cerkvijo so zavzeli; vse gor do Gruberjevega prekopa so stali — Polgoma je pa vse to ponehaval. Pred 40. leti je bilo še vse to v običaju — ne sicer v tolikem obsegu kot nekdaj, pa bilo je. Potem je stvar skoraj popolnoma ponehala, dokler ni prišel za cerkvenega ključarja štepanjske cerkve g. mestni svetnik Baš. Ta je na pobudo ostalih štepanjcev pomagal do tega, da se je uvedla služba božja ob nedeljah in praznikih redno.

V zadnjem času se je pa začelo v zgodovini Božjega groba v štepanjski cerkvi novo razdobje. Pri Božjem grobu so se naselili oo. kapucini, ki so po dogovoru s šempejskim župnikom — pod čigar župnijo spada Božji grob — in v so-

glasju s prevz. škofom ljubljanskim prevzeli redno službo božjo ne samo ob nedeljah in praznikih, ampak tudi ob delavnikih. Tako so se torej oo. kapucini za časa škofa dr. Rožmana po dolgem, dolgem času ponovno naselili. Nekdaj so oo. kapucini v Ljubljani namreč že bili, in sicer tam, kjer je danes ljubljanska »Zvezda«, oziroma Kongresni trg, pa so morali pod težo časa, ki nam o njem govori zgodovina leta 1810, samostan v Ljubljani opustiti, toda danes so zopet v Ljubljani. V štepanji vasi pri Božjem grobu sta dnevno vsaj dve sv. maši, ob nedeljah in praznikih celo tri z dvema pridigama in večernicami v popoldanskih urah. Postne pobožnosti so s cerkvene strani zopet popolnoma obnovljene. Tudi vsak petek je ponovno sv. maša v Božjem grobu in Ljubljanačani so spet začeli prihajati molit k Božjemu grobu. Posebno ob nedeljah in praznikih popoldne jih je kar lepo število teh, ki obiskujejo to majhno božje svetišče, kamor so naši očeti in matere tako radi romali. — Samo kakšnih velikih lesenih križev ne nosijo iz Ljubljane na svojih ramenih, ker — pravijo, da imajo svoje križe, ki jih sicer nihče ne vidi, katerih teža na vsak

sam čuti. Te križe polože v duhu pred Boga v Božjem grobu in prosijo, da bi jim Bog dal pomoč nositi jih močno in vztrajno in vdano v božjo voljo, prosijo, da bi jim dal toliko moči, da bi nikdar ne omahnili pod križem...

Še to bi skoraj pozabili povedati. Na zgornji sliki vidimo cerkev sv. Stefana, majhno kapelico božjega groba in novi kapucinski samostan, ki bo stal pri Božjem grobu.

Zivah čutijo čas

Naravoslovcem je že dolgo znano, da skoraj vse večje živali čas nekako čutijo. Človek je ta svoj čut močno zanemaril, ker ob vsaki priliki ali nepriliki gleda na svojo uro, pa še ne ve, koliko je prav za prav. Le glejte krave na paš! Kadar prihaja tisti čas, ko je treba domov gnati, se živina začne zbireti in gledati, kje je pastir. Kdor je kdaj krave pasel, se mu je morebiti že zgodilo, da se je potepal po gozdu in oprezoval med grmovjem za pitličimi gnezdi, medtem pa je živina kar sama šla domov in pustila zanikrnega pastirja. — Kdaj petelin poje? Nekateri pravijo, da ob sončnem vzhodu, kar pa ni res. Petelin ima svojo uro, pozimi in poleti isto, ter poje takrat, kadar njegova ura kliče.

Kako ima ta čut razvit na primer papiga, nam kaže tale zgodba: Gledališki ravnatelj Pol-

Nadaljevanje na 12 strani zgoraj.

lini v hamburikem mestnem gledališču je imel v službi gledališkega nadzornika. Ta nadzornik je imel papigo, katero mu je bil njegov sin nekoč prinesel iz Indije, ko je bila še čisto mlada. Mlada papiga je začela počasi vse mogoče klepetati, kar je slišala, je ponavljala. Nadzornik je vsak dan prihajal k obedu domov ob pol dveh. Ob pol šestih pa je spet odhajal v službo. Na steni njegove sobe je visela velika stenska ura, ki je bila vsako uro in vsake pol ure. Če je gospod kdaj kaj zamudil, ga je njegova ženica malce pokarala: »Danes si pa pozni! Papiga si je te besedice kmalu zapomnila. Kakor hitro je ura odbila pol dveh in njega takrat še ni bilo doma, ga je potem pozdravila z besedami: »Danes si pa pozni!«

Po obedu je nadzornik navadno legel ter zadremal. Kakor hitro pa je ura odbila pet, je moral biti spet pokoncu, da je potem hitel v službo. Ves čas pa je papiga spečemu sedela ob rami ter se ni ganila. Da bi kdaj ob petih ne zaspal, je vsak dan ob petih stopila v sobo njegova žena ter ga poklicala: »Stari, čas bo vstati! Nekega dne pa je nadzornikova žena bila nekam povabljena ter je morala poprej od doma, preden je ura bila pet. Preden je odšla, je možu zabilala, naj nikar ne zaspi. Ura je medtem bila vsake pol ure in papiga je mirno sedela ob gospodarju. Ko pa je ura udarila pet in gospe ni bilo v sobo, je papiga sama začela klicati: »Stari, čas bo vstati! Nadzornika je to močno zabavalo, saj je bil buden, pa se je delal zaspanega in je mrmral: »Naj no še malo počakam!« Kakor žena, je tudi papiga zdaj čakala kake tri minute, nakar je svojega gospoda nežno s kljunom prišla za uhlje ter ga pocukala: »Stari, čas bo vstati! Kaj je hotel drugače, kakor ubogati. Poslej nadzornikovi ženi ni bilo več treba paziti, da bi njen mož pravočasno vstal.

Da je posli čut za službo človeku zelo razviti, je znano. Zlasti bernardinski psi se v tem odlikujejo. Da pa ima pasja pamet tudi čut za čas, dokazuje tale zgodba, ki se je zgodila v manjšem zahodnem evropskem mestu. Neka družina je imela 7 letno hčerkico, ki je pravkar začela hoditi v šolo. Prvih 14 dni njene hoje v šolo, jo je spremljala kuharica ter ji nosila tudi šolsko torbico. Natančno ob devetih sta morali biti v šoli in natančno ob dvanajstih je mala Elzica šla iz šole domov. Vsakokrat pa ju je kajpa spremljal bernardinski pes. Čez 14 dni pa je oče dejal: »Zdaj je dosti spremljave, zdaj naj dekleček sam hodi v šolo in iz šole, da postane bolj samostojna.« Drugi dan jo je kuharica smela sicer še spremljati v šolo, domov naj bi pa Elzica kar sama prišla. Ko je poldnev odzvonilo in sta oče in mati pričakovala, kako bo zdaj Elza sama prišla iz šole, sta se na vso moč začudila, ko so se vrata odprla, prišla je Elza, za njo pa pes, ki je nosil tudi njeno torbo. Natančno opoldne je zvesti pes čakal pred šolo, nakar eta začela skupaj korakati domov. Med potjo pa je s svojim gobcem toliko časa dregel v njeno torbo, da mu jo je dala, nakar jo je nesel. Tako je pes poslej delal dan za dnem. Če so proti poldnev kdaj vrata bila morebiti zaprta, je začel pes na vso moč zagajati se vanje, da so mu nazadnje odprli, nakar je takoj planil ven pred šolo čakati svojo varovanko, da jo je spremlil in ji nosil torbo.

Brzoparlilnike, gnojilne črpalke, Gama,
z 10 letno garancijo nudi
Podržaj Ciril, lg 147
pri Ljubljani

Pratkušen redilni prašek
"REDIN" za prasiče

Pri malih prasičkih pospešuje Redin prašek hitro rasti, krepi kosti in jih varuje raznih bolezni. Večji prasiči pa se dobro hitro redijo in dobro prebavljajo. Zadostuje že 1 zavitek za 1 prasiča ter stane 1 zavitek L. 6,- po pošti L. 10,-, 3 zav. po pošti L. 22,-, 4 zav. po pošti L. 28,-. Mnogo shvalnih pism. Pazite: Pravi "REDIN" se dobi samo z gorajo sliko.

Prodaja drogerija Kanc, Ljubljana, Židovska ul. 1
Na doželi pa zahtevajte Redin pri Vatem trgovcu ali v drugih, ker si približate poštino. Naročniki iz provinc: Trieste in Gorizia morajo poslati denar vnaprej.

PRAVNI NASVETI

Zidarska obrt. Š. L. Č. Radi bi se izučili zidarske ali kakšne druge obrti in vprašate, koliko časa bi se bilo treba učiti z ozirom na vašo šolsko izobrazbo. — Da boste mogli opravljati izpit za zidarskega mojstra, se bo treba učiti najmanj tri leta in nato še delati v gradbeni stroki šest let. Izpit za zidarskega mojstra smejo opravljati tudi oni, ki so uspešno dovršili srednjo tehnično ali njej enako drugo šolo in dokažejo, da so po dovršili šoli delali praktično v zidarski obrti najmanj štiri leta, dalje oni, ki opravijo z uspehom predpisani zaključni izpit iz tiste stroke na šoli za gradbene poslovanje in so potem najmanj pet let praktično delali v zidarski stroki. Na nadaljnje vprašanje bi vam mogli odgovoriti, če bi nam bili povedali, katera obrt vas poleg zidarske še zanima. Morda bi vas zanimala trgovina, za katero je potrebno dveletno učenje in dveletna zaposlitev kot pomočnik. Kdor je pa dovršil štiri razrede meščanske, srednje ali njej enake strokovne šole, potrebuje le še eno leto zaposlitve v trgovini, da pridobi predpisano izobrazbo.

Družinski doklade. T. L. Izplačevanje družinskih doklad in pobiranje prispevkov se je pričelo s 1. decembrom 1940. Zato vam doklade za november 1941 še ne pripadajo.

Prodano vino. U. J. P. Pred nekaj meseci ste prodali nekaj vina, ki ga je kupec zaaral, ni ga pa prevzel, čeprav je bilo dogovorjeno, da pride ponj takoj, ko se bo lahko vozilo z avtomobilom. Pisali ste mu, naj pride po vino, pa ni odgovoril. Vprašate, ali bi smeli vino drugim prodati. — Ker kupec ni o pravem času prišel po vino, bi bili najbolje storili, da bi mu določili primeren rok in ga pozvali, da v tem roku prevzame vino, ker da boste drugače odstopili od kupčije. Če bi se kupec nato od vas določenega primerne roka ne držal, bi vi smeli odstopiti od kupčije in vino drugemu prodati. Če tega niste do sedaj storili, še vedno lahko določite kupcu primeren rok za prevzem pod navedeno pretnjo. Svetujemo vam, da kupcu pišete priporočeno pismo in kopijo pisma pridržite za primer, če bi kupec pozneje trdil, da niste pravilno postopali. Ako bo na ta način prišlo po krivdi kupca do razdora kupčije, si boste smeli aro pridržati. — Niste povedali, kaj hočete zvedeti, ko pišete, da vaša žena pri kupčiji ni sodelovala, čeprav sta oba posestnika. Povejte točno, kaj želite vedeti, pa vam bomo odgovorili. — Tudi niste povedali, komu ste dali marke v zamenjavo za lire, zato vam tudi na to vprašanje ne moremo odgovoriti, kam se obrnite.

Koliko žita sme obdržati pridelovalec. J. L. Količina pšenice, ki jo smejo pridelovalci obdržati za prehranjevalne potrebe zase in za svoje uslužbence, se z novo listino znižuje od dveh stotov na 1.85 stota za osebo za pridelovalec, ki so neposredni obdelovalci, za njih rodline in uslužbence, ki živijo z njimi v skupnosti; od dveh stotov na 1.73 stota pa za pridelovalce, ki niso neposredni obdelovalci, za njih rodline in uslužbence.

Prekomerno delo obrtnega učenca. H. T. Učenca, ki se uči rokodelske obrti, njegov mojster na vso moč izrablja. Delati mora od ranega jutra do poznega večera. Nalaga mu vsa domača dela, ki niso v nobeni zvezi z njegovo obrtjo. Kam bi se obrnili za odpomoč? — Morda bo zadostovalo, če mojstra najprej sami lepo opomnite na njegovo dolžnost. Če pa to ne bi pomagalo, se pritožite pri načelnstvu tiste zadruge ali pa pri okrajnem glavarstvu, ki bo mojstra že poučilo o njegovih dolžnostih. Mladostni delavci pod 16. leti starosti po postavnih predpisih ne smejo biti nikoli zaposleni dalje, nego 8 ur na dan. Mojster je dolžan skrbeti za to, da se učenec v svoji stroki izuči in ga ne sme uporabljati za posle, ki niso v zvezi z njegovo stroko.

Vrnitev iz Nemčije. J. R. M. Ze v prejšnji številki našega lista smo napisali, da je za nakazilo denarja iz Nemčije k nam potrebno dovoljenje »Devisenstelle« na Dunaju. Če je bil denar po predpisih nakazan, naj ga naslovljenec pač počaka in ni treba reklamacij. Zakaj so vašemu sinu zaračunali marke po nižjem

kurzu, kakor je uradni, vprašajte tam, kjer so mu marke zamenjali. Morda so zaračunali kakšno stroško ali takse. — Glede odškodnine za zaplenjeno motorno kolo naj se lastnik obrne na ono mesto, kjer so mu obljubili, da bo dobil plačnega.

Odškodnina za razlašeno zemljišče. L. F. Pred nekaj leti so vam zaradi gradnje železniške proge razlasiili nekaj zemljišča. Z določeno odškodnino niste bili zadovoljni in ste se pritoževali do zadnje sodne stopnje. Stvar se je vlekla do letos. Ker je sedaj kupna moč denarja mnogo manjša, kakor je bila ob času razlastitve, vprašate, ali bi lahko zahtevali, da se vam v dinarjih določena odškodnina povisa tako, da se vam izplača toliko lir, kolikor je bilo določenih dinarjev. — Ne bo mogoče. Taka zahteva ne bi bila utemeljena v veljavnih postavnih predpisih.

Mali oglašnik

V Domoljubu se zaračunajo mali oglasi po besedah, in sicer plača tisti ki išče službo L. 0.20 za besedo; v ženitvenih oglaših in dopisih beseda L. 1.—; v vseh drugih oglaših stane beseda L. 0.60. Vsem oglašom se pristoje še oglašni davek. Najmanjši znesek L. 7.—, za ženitvene oglase L. 20.—. Redni Domoljubovi naročniki plačajo polovico manj pri oglaših gospodarskega značaja.

Priložbina za male oglase se plačuje naprej.

Smrekovo čreslo

lepo, zdravo suho in ježice kupi vsako količino usnjarna Lavrič J., St. Vid pri Stični, Ljubljana.

Ce samo enkrat kupiš GAGEL-ova semena, ne boš pozabil več njegovega imena!

Trgovci, obrtniki!

Tvrda Teršan, Ljubljana, Kongresni trg št. 14, nudi: morsko travo, motor za vožnjo, sedlarje in trte, ovijalno platno za nahrbtnike, strange, alitre, cungeine, povodce, zidarske, tesarske za šage in perline vrvice, vrvi za seno, slikarske čopiče, ribarice iz korenine, mazalke, zobne ščetke, mizarški stekleni papir, toaletno in brivsko milo, zobno kremo, vazelino, brillantin, razne glavnice, sponke za lase, brivake čopiče, listnice za legitimacije, orgijice, žepne in kuhinjske nože, škarje, ključavnice, predpražnike iz trstike in lesene, ključke za perilo, gumbje za hlače in perilo, povoje, patent zadržke, obešalnike in drugo drobno blago.

Služkinjo

vajeno vsakega kmečkega dela, letem. Starost 20—30 let. Alojzij Gregorc, Vn. Gorice št. 25, p. Brezovica.

Drva

trda, sečne 1941 in zimsko 1941/42 kupimo. Ponudbe na upravo »Domoljuba« pod »Trda drva« št. 2486.

Dekle

za kmečka dela takoj sprejemem. Blaž Jožef, Tomačev št. 26, pri Ljubljani.

Hlapca

za poljska dela, sprejemem v službo. Bokavšek, Štepanjska c. 24, Ljubljana.

KUPIM starinsko tabernakel-omaro. Ponudbe pod »Starinski« 2737.

Nemalokrat se sliši trditev, da se s povečanjem obrokom hrane poveča tudi zmoglost dela posameznih ljudi. To mnenje je zmotno. Res je nasprotno. Delazmoglost se zmanjšuje, če človek prekorači mejo vsakdanjih obrokov hrane. Ta meja je pri posameznih ljudeh odvisna od različnih čimteljev, predvsem od načina življenja in od poklica, ki ga izvršujejo.

»Domoljub« stane 20 lir za celo leto, za inozemstvo 30 lir — Dopise in spise sprejema uredništvo »Domoljuba«, naročnino, inserate in reklamacije pa uprava »Domoljuba«. — Oglasi se zaračunajo po posebnem ceniku. — Telefon uredništva in uprave: št. 40-04. Izdajatelj: dr. Gregorij Pečjak. — Urednik: Jože Kosiček. — Za ljudsko uskarno: Jože Kramarič.